

UNIVERSITY GRANTS COMMISSION
WESTERN REGIONAL OFFICE
GANESHKHIND, PUNE-411007

PROFORMA FOR SUBMISSION OF INFORMATION AT THE TIME OF SENDING
THE FINAL REPORT OF THE WORK DONE ON THE PROJECT

1. Name and address of the principal investigator: Mr.Ravindra Pundlik Zanke

2. Name and address of the institution: Department of History , Late B. S. Arts, Prof. N.
G. Science & A. G. Commerce College, Sakharkherda, Tq. Sindkhed Raja, Dist. Buldana.
443202

3. UGC approval no. and date: File no. 23-749/13 (WRO),Dt. 23.05.2014

4. Date of Implementation: 01.06.2014

5. Tenure of the project: Two years 01.06.2014 to 31-05-2016.

6. Total Grant Allocated: 01,10,000/- only.

7. Total Grant Received: 30,000/- only.

8. Final Expenditure: 01,12,310/- only

9. Title of the project: "साखरखेडा गावाचे ऐतिहासिक अध्ययन"

10. Objectives of the project:

साखरखेडा हे गाव व त्या आसपासचा परिसर प्राचीन असून त्यासंबंधी गावकरी अनभिज्ञ असल्याने या गावची इतिहासिकता जोपासणे विशेष महत्वाची ठरते गावात प्रत्यक्ष किल्ला,मंदिरे,बुरुज ,मठ,तलाव ,मशीद हे पुरावे दिसत असले तरी यासार्वविषयी ऐतिहासिक माहिती मिळविणे आवश्यक आहे.याशीवाय ऐतिहासिक वास्तूंचे जतन करणे ,प्राचीन इतिहासाला उजाळा देणे,इतिहासाची सलगता टिकून ठेवणे ,इतिहासाची गोडी निर्माण करणे व

गावाच्या इतिहासात क्रमबद्धता आणून नवीन पिढीसमोर जुनी आदर्श रचना उभी करणे हे उद्देश आहेत.

11. Whether Objectives were achieved:

साखरखेर्डा गावाच्या चोहोबाजूचा परिसर प्राचीन व ऐतिहासिक दृष्ट्या भरगच्च असा आहे. प्रत्यक्ष मात्र या परिसरात केवळ १९ व्या व २० व्या शतकातील काही त्रोटक माहिती लोकांकडून मिळते. मात्र प्राचीन ग्रंथानुसार अगदी रामायण, महाभारत काळाचा इतिहास या प्रदेशाशी जुळतांना दिसतो. प्राचीन राजघरणे व त्यांच्या कारवाया या भूभागावर साकारल्या. त्याच्या खाणाखुणा परिसरात दिसतात. त्यामुळे एका महत्वपूर्ण विषयाची उकल या संशोधनाच्या माध्यमातून करणे साध्य झाले.

12. Achievements from the Project:

साखरखेर्डा हि मुळातच पुण्यभूमी असून धौम्यऋषीचा आश्रम रताळी या गावी याच भागात आहे. तसेच खेटकासुर नावाचा राक्षस याच भागात होता. त्याचा वध करणारी जगदंबा जादेश्वरी देवी आज श्री महालक्ष्मी मंदिरात स्थित आहे. यशिवाय रामाचा वनवासगमनाचा मार्गहि याच भूभागातून गेला आहे. तसेच महान संत वीरशैव पंथाचे श्री पलसिध्द स्वामी यांचा एकहजार वर्षापूर्वीचा मठ गावाच्या दक्षिणेस आहे. शिवाय गावात बारा मारोतीची मंदिरे आहेत. यासारख्या माहितीच्या आधारे बरीच अज्ञात माहिती समोर आणणे साध्य झाले.

13. Summary of the Findings:

बुलडाणा जिल्ह्यातील सिंदखेडराजा तालुक्यातील साखरखेर्डा या गावाच्या संशोधनात बरीच माहिती नव्याने समोर आली ती प्रकरणानुसार मांडली आहे.

Chapter – I:

या प्रकरणात साखरखेर्डा गावात आलेल्या थोर पुरुषांची माहिती सोबतच गावातील तत्कालीन विद्वान व्यक्ती तसेच प्रशासनात उल्लाखेनीय जबाबदार व्यक्ती, समाज व जातींचा उल्लेख करण्यात आला आहे.

Chapter – II:

साखरखेडी गावाची धार्मिक ऐतिहासिकता लिहितांना प्रसिध्द धार्मिक स्थळे व त्यांचे ऐतिहासिक महत्व रेखाटले आहेत. धार्मिक सलोखा रा संबधी माहिती दिली आहे.

Chapter – III:

साखरखेडी गावाची आध्यात्मिकता लिहितांना श्री पलसिद्धांची थोरवी तसेच प.पु.प्रल्हाद महाराज व गावातील आध्यात्मिक उत्सवांची माहिती शिवाय शेदुर्जन गावाची आध्यात्मिक ऐतिहासिकता दर्शविली आहे.

Chapter – IV:

साखरखेडी गावाचा सांस्कृतिक वारसा पहिला असता उपलब्ध पुराव्यांच्या आधारे संस्कृती जोपासल्याचा प्रयत्न केला आहे. शिवाय पुराव्यांचे छायाचित्रे प्रबंधात जोडले आहे.

14. Contribution to the Society:

साखरखेडी गावाच्या संशोधनातून महत्वपूर्ण माहिती समोर आली आहे त्यानुसार वर्तमान समाजासाठी वास्तव इतिहास आदर्शवादी ठरणार आहे. शिवाय भाविपिढीसाठी महत्वपूर्ण ठरून ऐतिहासिक वास्तूंचे जतन करण्याची मानसिकता समाजात निर्माण होईल. त्यामुळे पुरातत्वीय वास्तूंचे संवर्धन होऊन इतिहास जिवंत ठेवण्यास बरीच मदत होईल. सामाजिक सलोखा निर्माण करण्यासाठी हा प्रबंध मोलाची कामगिरी पार पडेल. हिंदू - मुस्लीम संस्कृतीत एकोपा निर्माण करण्यासाठी विशेष जबाबदारी या प्रबंधाची आहे असे वाटते.

15. Whether any Ph.D. enrolled / produced out of the project: NO

16. No. Of publications out of the Project: NIL

Mr. R.P. Zanke
(Principal Investigator)

Dr. N. N. Gawande
(PRINCIPAL)
Late. Bhaskarrao Bhangane Arts,
Prof. Narayanrao Gawande Science &
Ashalata Gawande Commerce College,
Sakharherda, Tq. S. Raja Dist. Buldana